

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU

NA RYNKU W TOSZKU

OPRACOWANIE:

MARTA BOBEK PRACOWNIA KONSERWACJI DZIEŁ SZTUKI
KALWARYJSKA 96/25 30 504 KRAKÓW

KRAKÓW, WRZESIEŃ 2022

Zastrzega się wszelkie prawa wynikające z ustawy o prawie autorskim.
Opracowanie niniejsze nie może być w całości lub w części przepisywane, przerysowywane,
uzupełniane, kopiowane lub odstąpione komukolwiek bez pisemnej zgody autora

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

SPIS ZAWARTOŚCI

I. DANE INWENTARYZACYJNE	str.3
II. HISTORIA	str.4
III. OPIS I ZAGADNIENIA Z HISTORII SZTUKI	str.8
IV. BUDOWA TECHNOLOGICZNA	str.9
V. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	str.10
VI. WNIOSKI I WSTĘPNE ZAŁOŻENIA PRAC KONSERWATORSKICH	str.11
VII. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	str.12
ILUSTRACJE	

Program prac konserwatorskich opracowany został na zlecenie Gminy Toszek,
ul B. Chrobrego 2, 44- 180 Toszek

I. DANE INWENTARYZACYJNE

A. DANE PRZED ROZPOCZĘCIEM PRAC

RODZAJ: figura pełnoplastyczna, ustawiona na wysokim cokole, wzniesiona nad powierzchnię Rynku na platformie z pięciu kamiennych stopni

AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA: autor nieznany, rzeźbiarz pochodzący z Pragi;

CZAS POWSTANIA: pomnik ustawiono w 1725r (chronostych w inskrypcji), rzeźba mogła być wykonana kilka lat wcześniej

TECHNIKA: rzeźba kamienna, cokół, podstawa- materiał piaskowiec żółty; dwie metalowe, wycinane kraty z monogramem Maryi zasłaniające otwór w cokole

INSKRYPCJE: **SANCTO IOANNI NEPOMVCENO PRO CONSERVATO CONFSSIONIS SIQILLO E PONTE PRAQUENSI PRAECIPITATO LAVU ET GLORIA**

LOKALIZACJA: centralna część Rynku, figura zwrócona w kierunku zachodnim

WŁAŚCICIEL: Gmina Toszek

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE: tak

WPIS DO REJESTRU ZABYTKÓW: B/612/91 z dnia 31 10 1991 r.

B. DANE O OPRACOWANIU

CZĘŚĆ OPISOWA: 13 stron wydruku komputerowego

CZĘŚĆ FOTOGRAFICZNA: 29 wydruków fotografii barwnych

AUTOR OPRACOWANIA: mgr Marta Bobek
konservator dzieł sztuki
historyk sztuki

DATA WYKONANIA: IX 2022

II. HISTORIA

- 1706 - istnieje hipoteza, że w tym roku figura świętego została sprowadzona z Pragi przez jej domniemanego fundatora, hrabiego Christofa Leopolda Colonnę, ówczesnego właściciela dóbr toszeckich.
- 1725 - budowa pomnika. Czas powstania pomnika wypadł pomiędzy datą beatyfikacji Jana Nepomucena w 1721 roku a jego kanonizacją w roku 1729. W tym czasie Toszek należał do Korony Czeskiej.
- 1833 - wielki pożar miasta, w czasie którego pomnik uległ znacznym uszkodzeniom na skutek zawalenia się pobliskiej stróżówki. Wg przekazów kolumna spłonęła, odłamało się lewe ramię świętego z palcem wskazującym spoczywającym na ustach (?), zniszczeniu uległy fragmenty ubioru.
- 1852 - wykonano żelazne ogrodzenie wokół pomnika.
- 1936 - prace renowacyjne w trakcie których zrekonstruowano uszkodzone w czasie wcześniejszego pożaru elementy. Powierzchnia rzeźby została przekuta, wyflekowano ubytki w stopniach. Uzupełniono ubytki rzeźby powstałe w trakcie pożaru w 1833 r. Uzupełniono rękę świętego, krucyfiks, fragmenty szat, aureolę z gwiazd.
- sierpień 1968 - została założona Karta Zabytku, autor wpisu B. Ćwiklińska. Opisano stan zachowania pomnika: wykruszenia spoin, szczególnie stopni cokołu i gzymsu niższej kondygnacji, zniszczenia i ubytki w obrębie naroży bloków stopni cokołu, woluty cokołu, naroża gzymsu niższej kondygnacji. Znaczne zniszczenia figury: ręka, obłoki, widoczne zlasowanie kamienia figury, szczególnie w górnych partiach, spękania. Powierzchnia pokryta porostami. Metalowa krata skorodowana. Powierzchnia kamienia silnie zabrudzona. Karta przechowywana w Archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach
- 31 październik 1991 - wpis do Rejestru Zabytków z numerem B/612/91
- 1998 - opracowanie Dokumentacji historyczno- konserwatorskiej pomnika św. Jana Nepomucena z Toszka, autor Ryszard Szopa.
- 1999 - zezwolenie nr 308/99 na prowadzenie prac konserwatorskich przy pomniku. W latach 1999-2000 Pracownia Konserwacji Zabytków i Dzieł Sztuki prowadzona przez Jana Tajchmana i Ewę Tomaszewską - Tajchman przeprowadziła prace remontowe. W trakcie tych prac prawdopodobnie wymieniono metalowe kraty z monogramem Maryi.

Historyczny człowiek- legendarny święty: życie, kult i wizerunki św. Jana Nepomucena, P. Kunce, M. Malanowicz, S. Olbrich-Szafraniec, Toszek 2020

Karta zabytku z 1968 r, zaktualizowana w roku 1991.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Ring mit Rathaus und dem Standbild des hl. Johannes von Nepomuk.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Zdjęcie z roku 1927, widoczna krata wokół pomnika. [dostęp 09 2022: <https://polska-org.pl/9067456,foto.html?idEntity=8213457>]

Zdjęcie z lat 1960-1970. [dostęp 09 2022: <https://polska-org.pl/9067456,foto.html?idEntity=8213457>]

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Zdjęcia z Karty zabytku, rok 1968. Po prawej oryginalna krata z monogramem Maryi.

III. OPIS I ZAGADNIENIA Z HISTORII SZTUKI

Pierwszą figurę Jana Nepomucena ustawiono na moście Karola w Pradze w roku 1683, w miejscu jego męczeńskiej śmierci. Posąg odlany został z brązu wg bozetta Matthiasa Rauchmüllera i drewnianego pierwowzoru Jana Brokoffa. Stał się wzorem ikonograficznym dla większości przedstawień z I poł XVIII w. W tym czasie kult Nepomucena szczególnie żywo rozwijał się w Pradze, w czym udział mieli jezuici. Uznany został za patrona Czech. Na Śląsku, który był związany z Czechami kult praskiego męczennika rozwijał się równie żywo. Zwyczajowo pomniki Nepomucena lokalizowano przy mostach i rzekach, miały chronić przed powodzią czy utonięciem. W Toszku pomnik ustawiony został w centrum rynku, był wyraźną dominantą architektoniczną. W owym czasie na środku rynku wznosił się ratusz, a w pobliżu pomnika wartownia ze zbrojownią. Był prokatolicką deklaracją miasta i jego właścicieli. Był też wyrazem popularyzacji kultu świętego w czasie jego beatyfikacji w roku 1721 i przygotowań do kanonizacji w roku 1729. W ramach starego, lokalnego zwyczaju, w czasie oktawy święta ku czci Jana Nepomucena (16 - 23 maja) we wnęce w cokole ustawiano świeczkę, a mieszkańcy Toszka gromadzili się przy pomniku na modlitwę. Pomnik był też początkiem jednej z odnóg śląsko- morawskiej drogi św. Jakuba.

Figura świętego to rzeźba pełnoplastyczna ustawiona na wysokim cokole przypominającym kolumnę, osadzonym na platformie z pięciu stopni. Pomnik usytuowany jest w centralnej części Rynku w Toszku. Jest jednym z najstarszych i najpiękniejszych przedstawień świętego na Śląsku. Postać ustawiona na podstawie z obłoków, na której od frontu umieszczono trzy uskrzydłone główki anielskie. Figura świętego ustawiona w kontrapoście, lewa noga ugięta w kolanie. Przedstawiony w stroju kapłańskim, koronkowej rokokowej, na ramionach ma narzucony mantolet spięty na piersiach, na głowie biret. Prawa ręka uniesiona wyżej, lewa dłoń na wysokości biodra. W ten sposób, diagonalnie podtrzymuje krucyfik i palmę męczeńską. Wzrok wzniesiony ku górze, włosy spływają puklami na ramiona. Wokół głowy aureola z pięcioma gwiazdkami.

Figura świętego ustawiona na wysokim dwuczłonowym postumencie, dwie kondygnacje rozdzielone gzymsem. Górna kondygnacja węższa. W dolnej kondygnacji owalny otwór na lampę, zamykany z dwóch stron kratą wyciętą z metalu (w niektórych opracowaniach błędnie określaną jako kutą). Na kratkach osłaniających otwór monogram Maryi. Wokół otworów ramy w formie wieńców z liści akantu. Poniżej otworu, od frontu tablica inskrypcyjna z chronostychem ujawniającym datę 1725. Inskrypcja SANCTO IOANNI NEPOMVCENO PRO CONSERVATO CONFESSIONIS SIQILLO E PONTE PRAQUENSI PRAECIPITATO LAVU ET GLORIA - Świętemu Janowi Nepomucenowi, który za zachowanie tajemnicy spowiedzi został zrzucony z praskiego mostu, niech będzie chwała i sława Powiększone litery oznaczają cyfry, które odpowiednio zsumowane dają datę 1725. Po bokach postumentu spływy zakończone wolutami, na nich zwisające girlandy z liści.

IV. BUDOWA TECHNOLOGICZNA

A. TECHNIKA ORYGINAŁU I ANALIZA SPOSOBU WYKONANIA

Obecny wygląd pomnika jest efektem jego historii, kolejnych przekształceń, konserwacji i rekonstrukcji. Oryginał wykonano zapewne w oparciu o szkic lub model zaakceptowany przez zleceniodawców. Bloki kamienne po wstępnej obróbce kamieniarskiej i nadaniu im pożądanych wymiarów poddano modelowaniu. Do celów rzeźbiarskich użyto drobnoziarnisty piaskowiec - skałę o budowie sedymentacyjnej, dobiera się ją w taki sposób aby warstwy przebiegały poziomo. Zaburzenie tego układu sprzyja rozwarstwianiu się bloku. Do obróbki użyto typowych dłut kamieniarskich typu szpicak, dłuto płaskie, których ślady można odnaleźć na powierzchni obiektu. W końcowym etapie modelowania podrzeźbiano detal używając precyzyjnych narzędzi i zacierając ślady wstępnej obróbki kamienia, aby na koniec opracować detal i płaszczyzny. Całość po przetransportowaniu na rynek została zamontowana na metalowych kotwach i trzpieniach osadzonych na ołowiu. Pomnik posadowiony był na platformie poziomującej naturalny spadek terenu rynku, z płyt kamiennych z piaskowca, prowadzą do niego kamienne stopnie.

B. TECHNIKA WARSTW WTÓRNYCH

Warstwy wtórne to uzupełnienia ubytków kamienia wykonane w formie wklejonych taszli i uzupełnień z kity, sklejenia pęknięć. Wtórnymi elementami, wykonanymi jako kopie oryginału są kraty zamykające otwór w cokole postumentu. Rekonstrukcją jest też aureola wokół głowy świętego. Wykonana zapewne na podstawie analogii. Na najstarszych zdjęciach pomnika nie widać, aby była zachowana.

C. ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW PIERWOTNYCH I WTÓRNYCH

MATERIAŁY UŻYTE PIERWOTNIE

- piaskowiec żółty
- żelazo - wycinane kraty zamykające otwór w postumencie
- metal(?) - aureola z pięcioma gwiazdami

MATERIAŁY UŻYTE WTÓRNIE

- kamień - piaskowiec - taszle
- kity cementowe - uzupełnienie ubytków
- metal - wycięta blacha - rekonstrukcja zamknięcia kraty
- metal - rekonstrukcja aureoli wokół głowy świętego

V. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania pomnika jest zróżnicowany. Są fragmenty zachowane w dobrym stanie technicznym. Jednak rzeźba świętego uległa znacznym uszkodzeniom i była kilkakrotnie konserwowana. Wyraźnie widoczne jest znaczne zabrudzenie powierzchni kamienia, które wynika z właściwości piaskowca, który jako kamień miękki i przede wszystkim porowaty stosunkowo łatwo ulega zabrudzeniu, powierzchniowej korozji. Na skutek działania czynników atmosferycznych warstwa zanieczyszczeń zgromadzonych szczególnie na poziomych fragmentach formy, w zakamarkach tworzy czarną patynę. Fałszywa patyna zmienia naturalny kolor kamienia, ale też uszczelnia jego powierzchnię prowadząc do powstawania uszkodzeń. Na pociemniałej, zabrudzonej powierzchni kamienia wyraźnie widoczne stają się miejsca wypłukiwane przez wodę opadową. Jasne miejsca kontrastują z ciemnym otoczeniem, co wpływa na wygląd pomnika, w sposób optyczny rozbija jego formę. Spływająca woda wymywa spoiwo ze struktury kamienia, powoduje osłabienie warstw powierzchniowych. Dochodzi do zatarcia, rozmycia szczytów formy rzeźbiarskiej. Zwiększenie nasiąkliwości kamienia, jego porowatości sprzyja występowaniu porostów, mchów widocznych w formie zielonego nalotu. Nawarstwienia organiczne widoczne są na całej powierzchni pomnika. Przy ocenie przyczyn obserwowanych zniszczeń należy pamiętać również o czynnikach mechanicznych. W wielu miejscach, szczególnie na wypukłościach formy rzeźbiarskiej widoczne są tendencje do osłabienia i wykruszania pojedynczych ziaren podłoża - to wietrzniowy charakter ubytków. Eksponowany na płycie rynku pomnik narażony jest bezpośrednio na działanie wiatru, dodatkowo niosącego ze sobą drobiny i pyły, które uderzając w powierzchnię kamienia działają jak ścierniwo. Proces ten obserwowany jest szczególnie intensywnie na wysuniętych i przestrzennych fragmentach formy, a powtarzając się w długim okresie czasu spowodował znaczne zaoblenia formy rzeźbiarskiej. To m.in. niszczące działanie wody, w okresie zimowym zamarzającej w porach doprowadziło do naruszenia tekstury kamienia w warstwach przypowierzchniowych. Osłabiony kamień ulegał łatwo wypłukiwaniu, co spowodowało powstawanie kolejnych mniejszych lub większych ubytków.

W dolnej części, partii cokołu widoczne są głównie powierzchniowe zabrudzenia. Forma postumentu zachowana w dobrym stanie, widoczne jedynie drobne ubytki i uszkodzenia powierzchni. Szczególnie niebezpieczne są widoczne cienkie pęknięcia kamienia, przebiegające przez całą szerokość bloków, wynikające z jego warstwowej budowy. Kamienne stopnie zachowane są w średnim stanie. Niektóre z płyt są spękane. Widoczne są uszkodzenia powierzchni stopni, odspojenia warstw kamienia powstałe w wyniku przemarzania warstwy przypowierzchniowej. W miejscach łączenia bloków widoczne są wykruszenia i ubytki spoin. Na krawędziach stopni widoczne są taszle wstawione w trakcie wcześniejszych prac. Na całej powierzchni widoczna jest warstwa ciemnej patyny oraz skupiska porostów. Na powierzchni dolnych stopni widoczne są ślady po metalowym ogrodzeniu.

Obecne elementy metalowe tj. aureola z gwiazdek, kraty zasłaniające otwór w postumencie obecnie są rekonstrukcją. Na ich powierzchni widoczne są drobne ślady korozji.

VI. WNIOSKI I WSTĘPNE ZAŁOŻENIA PRAC KONSERWATORSKICH

Pomnik św. Jana Nepomucena był kilkakrotnie przekształcany i konserwowany. W najgorszym stanie, wymagającym podjęcia zabiegów konserwatorskich jest rzeźba świętego. Nie przewiduje się konieczności demontażu pomnika. Prace planowane są in situ. Wszystkie prace przy pomniku (przed jak i w trakcie) powinny być uzupełnione dokumentacją i inwentaryzacją fotograficzną i opisową.

Pierwszym etapem prac powinno być oczyszczenie powierzchni pomnika z luźnych zabrudzeń. Następnie należy usunąć z powierzchni kamienia porosty i ślady korozji biologicznej. Należy usunąć wtórne uzupełnienia ubytków kamienia jeśli ich stan nie jest zadowalający. Dotyczy to głównie uzupełnień wykonanych kitem. Należy usunąć wszystkie wykruszone i odspojone spoiny, szczególnie w obrębie stopni pomnika. Należy wykonać wzmocnienie osłabionych partii kamienia, skleić pęknięcia i rozwarstwienia. Uzupełnienie ubytków należy wykonać przez wklejenie taszli kamiennych w obrębie stopni, cokołu, kitami w obrębie figury i ornamentów.

Uzupełnienie spoin należy wykonać zaprawą wapienno - cementową, odpowiednio dobarwioną w masie.

Powierzchnia pomnika powinna zostać zabezpieczona przez zabieg hydrofobizacji.

Należy wykonać korektę montażu krat, opracować metodę bez widocznych wkrętów.

Powierzchnię elementów metalowych należy oczyścić, usunąć produkty korozji, uzupełnić złączenia na powierzchni gwiazdek, zabezpieczyć powierzchnię metalu.

Wszelkie prace powinny być wykonane pod nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki. Zastosowane materiały i technologie powinny spełniać normy i być dopuszczone do stosowania w obiektach zabytkowych. Prace powinny zostać przeprowadzone zgodnie z zatwierdzonym programem prac konserwatorskich. Wszelkie zmiany, odstępstwa od niniejszego programu powinny być zatwierdzone przez komisję konserwatorską i potwierdzone w protokołach.

VII. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Wykonanie dokumentacji fotograficznej obiektu przed konserwacją.
2. Wstępne oczyszczenie powierzchni pomnika przy pomocy miękkich pędzli, szczotek przy jednoczesnym odpylaniu powierzchni kamienia odkurzaczem.
3. Mechaniczne usunięcie wtórnych, źle zachowanych uzupełnień i spoin: wykuwanie lub w przypadku szczególnie mocnych zapraw cementowych nacinanie ich tarczą diamentową a następnie dopiero usuwanie przy pomocy dłut.
4. Usunięcie z powierzchni kamienia mchów i porostów. Na wstępie porosty należy usunąć mechanicznie. Następnie należy zastosować preparat do usuwania korozji biologicznej np. BFA/Remmers, Glonosan/Remmers.
5. Wykonanie prób oczyszczania powierzchni kamienia w oparciu o wyniki obserwacji jego struktury i spoistości:
  - chemiczne zmiękczenie i/lub rozpuszczanie nawarstwień (roztwory: HF_{aq} $C_p \leq 4\%$; NH_4F $C_p = 5$ do 10% ; NH_4HCO_3 $C_p = 5$ do 15% — okłady w ligninie lub roztwory zagęszczone metylocelulozą $C_p = 1$ do 2% ; mieszaniny rozpuszczalników organicznych: toluen, aceton, ksylen — okłady w ligninie lub papka talkowa). Alternatywą może być zastosowanie gotowych past do zmiękczenia szkodliwych nawarstwień ciemnej patyny np. Clean FP/Remmers, Clean Galena /Remmers,
  - fizyczne zmiękczenie i/lub rozpuszczanie nawarstwień (działanie gorącą wodą, parą wodną),
  - mechaniczne usuwanie ich z powierzchni (zmywanie szczoteczkami, rozbijanie i ścieranie nawarstwień kamieniami ściernymi na mokro, metody hydrokinetyczne, mikropiaskowanie, piaskowanie, piaskowanie na mokro).Alternatywą dla oczyszczania przy pomocą metod mechaniczno- chemicznych jest zastosowanie ablacji laserowej. Przewagą tej metody jest jej bezpieczeństwo dla powierzchni kamienia, nie wprowadzanie substancji chemicznych w strukturę jak również skuteczność i czas wykonywania zabiegu.
6. Miejscowe wzmocnienie osłabionych partii kamienia preparatem na bazie estrów kwasu krzemowego, np. KSE 100 lub 300/Remmers. Należy przestrzegać warunków stosowania preparatu (podwyższona wilgotność) oraz czasu uzyskania spodziewanego stopnia wzmocnienia kamienia (ok 21 dni na wtrącenie żelu).
7. Uzupełnienie ubytków formy rzeźbiarskiej. Przygotowanie ubytków pod uzupełnienia - ubytki duże i w obrębie stopni uzupełnione zostaną przez wklejenie taszli z odpowiednio dobranego pod względem koloru i struktury piaskowca.
8. Wykonanie uzupełnień i rekonstrukcji zaprawą mineralną. Duże ubytki, pęknięcia wiążą się z koniecznością wklejenia w nawiercone uprzednio otwory niekorodującego zbrojenia (klej: żywica epoksydowa Epidian 5, utwardzacz Tecza Z-1, drut mosiężny) lub gdy kąt między płaszczyzną ubytku i oryginału dąży do 180° , tworząc mało załamaną płaszczyznę; w tym

wypadku należy w obrębie ubytku pogłębić nieznacznie do 3 - 5 mm zagłębienie w celu uzyskania pól schodzących się pod kątem najbliższym 90°; zapobiega to wykruszaniu się zaprawy uzupełnienia w czasie obróbki). Po wykonaniu uzupełnień i rekonstrukcji zaprawa mineralna powinna odpowiadać podstawowym wymogom większej porowatości i mniejszej wytrzymałości niż struktura oryginału; należy zwrócić również uwagę na fakturę i kolor po obróbce aby nawiązywały do faktury i barwy oryginału (kruszywa mineralne: piasek rzeczny płukany, piasek szklarski; spoiwa: wapno trasowe Tubag, wapno dołowane, cement biały; pigmenty mineralne odporne na środowisko alkaliczne). Alternatywą dla specjalnie przygotowanych mieszanin do uzupełnień kamienia może być zastosowanie gotowych mas do uzupełniania piaskowca np. Restauriermortel/ Remmers.

9. Sklejanie, naprawa rys, spękań. Podsączenie szczelin i pęknięć emulsją żywicy w celu "złapania" i sklejenia rozwarstwiających się lub spękanych partii kamienia. Preparaty: Aquaplast (emulsja żywicy epoksydowej w wodzie), Primal AC 33 (emulsja żywicy akrylowej w wodzie).
10. Scalenie kolorystyczne: nieznaczne różnice kolorystyczne kamienia i/lub ewentualne naturalne jego przebarwienia w stosunku do zazwyczaj jaśniejszego uzupełnienia należy wyrównać nanosząc na powierzchnię uzupełnień z zaprawy wodny roztwór farb do kamienia, doprowadzając do spójnego odbioru estetycznego uzupełnienia ubytku i oryginału np. Historic lasur/ Keim.
11. Hydrofobizacja. Impregnat nanoszony powinien być pędzlem lub z natrysku dając możliwość kontrolowanego zakresu i ilości użycia preparatu np. Funcosil SL/ Remmers, Sarsil.
1. Oczyszczenie powierzchni elementów metalowych. Na wstępie należy usunąć warstwy zabezpieczające w postaci lakierów. Następnie powierzchnia metalu powinna zostać oczyszczona z produktów korozji. Należy wykonać rekonstrukcję złoceń na powierzchni gwiazdek. Powierzchnia elementów metalowych powinna zostać zabezpieczona bezbarwnym lakierem np. Zaponlack.
12. Wykonanie dokumentacji fotograficznej i opisowej ze wszystkich etapów prac, zgodnie z obowiązującym schematem.

ILUSTRACJE

Il. nr 1

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Widok ogólny od strony północno- zachodniej. Stan przed konserwacją.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 2

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Widok ogólny od strony południowo wschodniej. Stan przed konserwacją.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 3
Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.
Widok od strony wschodniej. Stan przed konserwacją.
data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 4

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Widok na figurę świętego od strony zachodniej. Stan przed konserwacją.

data : sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

II. nr 5

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie na figurę świętego. Stan przed konserwacją. Jaśniejsze partie to uzupełnienia formy wykonane najprawdopodobniej w czasie konserwacji w roku 1936. Powierzchnia kamienia zabrudzona, w wielu miejscach widoczne porosty. Na powierzchni gwiazdek widoczna korozja metalu.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 6

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie na figurę świętego. Stan przed konserwacją. Powierzchnia kamienia zabrudzona, w wielu miejscach widoczne porosty. Na powierzchni gwiazdek widoczna korozja metalu.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 7

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie na figurę świętego. Stan przed konserwacją. Jaśniejsze partie to uzupełnienia formy wykonane najprawdopodobniej w czasie konserwacji w roku 1936. Powierzchnia kamienia zabrudzona, widoczne pęknięcia.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 8

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie na figurę świętego. Stan przed konserwacją. Powierzchnia kamienia zabrudzona, widoczne porosty. Na górnej powierzchni gzymsu widoczna warstwa ciemnej patyny.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 9

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu pomnika od strony wschodniej. Stan przed konserwacją. Powierzchnia kamienia zabrudzona, pokryta warstwą ciemnej patyny.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 10

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu pomnika od strony wschodniej. Stan przed konserwacją. Powierzchnia kamienia zabrudzona, pokryta warstwą ciemnej patyny. Widoczne uzupełnienia ubytków formy rzeźbiarskiej.
data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 11

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu pomnika od strony południowej. Stan przed konserwacją. Widoczne poziome pęknięcia struktury kamienia. Ostre krawędzie formy liści w girlandzie wskazują, że ten fragment został prawdopodobnie przekuty w trakcie wcześniejszych prac renowacyjnych.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

II. nr 12

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu pomnika od strony zachodniej. Stan przed konserwacją. Widoczna zabrudzona powierzchnia kamienia, porosty. Najjaśniejsze miejsca to powierzchniowe uszkodzenia, dezintegracja struktury kamienia.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

II. nr 13

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

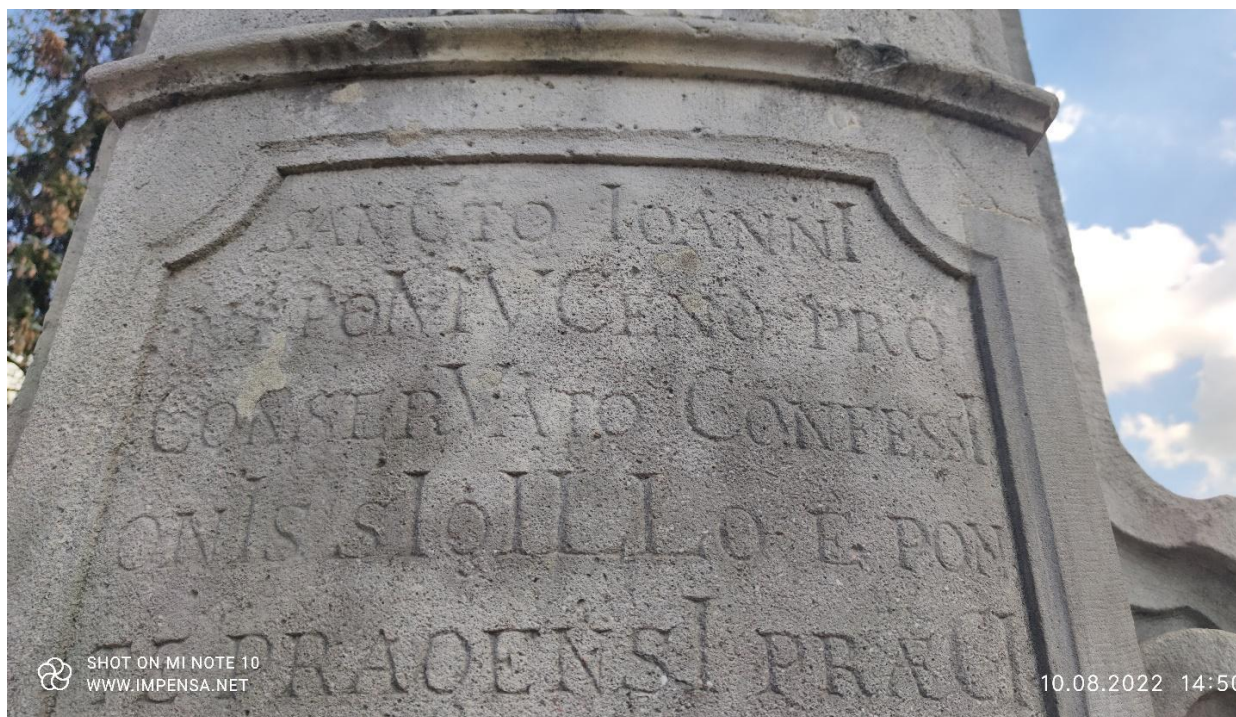
Zbliżenie fragmentu pomnika od strony zachodniej. Stan przed konserwacją. Widoczna zabrudzona powierzchnia kamienia, lokalne porosty. Widoczne powierzchniowe uszkodzenia kamienia.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 14, 15

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu pomnika od strony zachodniej. Stan przed konserwacją. Widoczna zabrudzona powierzchnia kamienia, lokalne porosty, drobne uszkodzenia formy.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 16, 17

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu cokołu pomnika. Stan przed konserwacją. Widoczna zabrudzona powierzchnia kamienia, lokalne porosty, drobne uszkodzenia formy, pęknięcie narożnika.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 18, 19

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu cokotu pomnika. Stan przed konserwacją. Widoczna zabrudzona powierzchnia kamienia, lokalne porosty, drobne, powierzchniowe uszkodzenia formy.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 20, 21

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu cokołu pomnika. Stan przed konserwacją. Widoczna zabrudzona powierzchnia kamienia, lokalne porosty, drobne, powierzchniowe uszkodzenia formy.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

II. nr 22

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenie fragmentu cokołu pomnika. Stan przed konserwacją. Widoczna zabrudzona powierzchnia kamienia, lokalne porosty, drobne, powierzchniowe uszkodzenia formy.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 23, 24

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Podstawa pomnika od strony zachodniej i południowej. Stan przed konserwacją. Poziom obecnej nawierzchni rynku został obniżony. Dodany jeden stopień z kostki zmienił proporcje całego pomnika. Na powierzchni kamiennych stopni widoczne zabrudzenia, porosty, uszkodzenia krawędzi, uszkodzenia spoin.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 25, 26

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenia podstawy pomnika. Stan przed konserwacją. Na powierzchni kamiennych stopni widoczne zabrudzenia, porosty, uszkodzenia krawędzi, uszkodzenia spoin, uzupełnienia ubytków wykonane w trakcie wcześniejszych konserwacji.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 27, 28

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenia podstawy pomnika. Stan przed konserwacją. Na powierzchni kamiennych stopni widoczne zabrudzenia, porosty, uszkodzenia krawędzi, uszkodzenia spoin, uzupełnienia ubytków wykonane w trakcie wcześniejszych konserwacji. Widoczna pozostałość ogrodzenia.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
PRZY POMNIKU ŚW. JANA NEPOMUCENA Z 1725 ROKU
NA RYNKU W TOSZKU

Il. nr 29

Pomnik św. Jana Nepomucena na Rynku w Toszku, 1725 r.

Zbliżenia podstawy pomnika. Stan przed konserwacją. Na powierzchni kamiennych stopni widoczne zabrudzenia, porosty, uszkodzenia krawędzi, uszkodzenia spoin. Widoczny ubytek i pozostałość zbrojenia po starym kucie.

data: sierpień 2022

autor: Rafał Maciejaszek